

Nr. 2(172)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2026. gada 2. februāris

NVO NAMS UN BIBLIOTĒKA

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Gada ieskaņā bibliotēkā notika tikšanās ar Rīgas Apkaimju iedzīvotāju centra NVO atbalsta sektora vadītāju Zintu Gugani un Latvijas Reto slimību alianses projekta eksperti Sanitu Siņicu. Tās laikā tika nodi-

bināta jauna starpinstitucionāla sadarbība: bibliotēka apņēma sagatavot informāciju pielāgotā formātā par NVO namu, savukārt NVO nams — nodrošināt telpas bibliotēkas tiešsaistes semināram 18. martā plkst. 14.00.

Vairāk par semināru un tā programmu, lasiet nākamajā «Bazūne» numurā.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

ZIEMAS STĀSTI PAVEDIENOS

Vija Circāne

Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja

Janvārī un februārī mūsu bibliotēkā skatāma adījumu izstāde «Ziemas stāsti pavedienos». Izstādē izstādīti ziemas laikam radīti tamborēti un adīti apģērbi: sieviešu kleitas, jakas un tunikas.

Katrs darbs ir vienreizējs, veidots ar rūpību, pacietību un mīlestību. Izstādē īpaša uzmanība pievērsta krāsu toņu pārejām, dažādu faktūru dziju saspēlei un silueta niānsēm. Nav divu vienādu izstrādājumu — katrs tērps ir ar savu stāstu, kurā sastopas praktiskums, sievišķība un radoša brīvība. Adījuma un tamborējuma tehnikas variē no klasiskām līdz netradicionālām, ļaujot tekstilam atklāties jaunās, negaidītās formās.

Izstādes darbu autore Nandita Kirejeva dzimusi 1974. gadā Rēzeknē. 1995. gadā absolvējusi Rēzeknes Mākslas koledžas Rokdarbu nodaļu, bet 1999. gadā — Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāti (mājturības skolotāju specialitātē), kā arī ieguvusi mākslas maģistra grādu Daugavpils Universitātē. No 2025. gada septembra dzīvo un strādā Rīgā. Ir Rēzeknes Tautas daiļamata studijas «Dzīpariņš» dalībniece. Ar saviem tērpiem regulāri piedalās dažādās tērpu skatēs un radošos pasākumos, tostarp «Radošais nemiers» un citos.

Radošajā dzīvē Nanditai ir daudz aizraušanos — sports, floristika, šūšana, rokdarbi — taču īpaša vieta vienmēr pieder adīšanai un tamborēšanai. Tieši šajās tehnikās autore vispilnīgāk izpauž savu redzējumu par krāsu, faktūru un formu harmoniju.

Nanditas adītās un tamborētās kleitas izstādē papildina Anetes Gūtmanes tamborētās rotas un Daces Izotovas apgleznotās somiņas ar ziedu motīviem. Paldies rokdarbu autorēm par ieguldīto laiku un vēlmi dalīties savā talantā.

Ziema ir laiks, lai skatītu rakstus ne tikai sniegā, bet arī adījumos.

Nāc, iedvesmojies no stāstiem, kas ieadīti un ietamborēti valdziņos, un sajūti īsta roku darba vērtību!

LASĪTĀJU VIEDOKLIS

DOMAS PAR MĀRTIŅU FREIMANI

Māris Orbitāns

Daigas Mazvērsītes grāmata «Mans draugs Mārtiņš Freimanis» bija grāmata, kuru es lasīju visilgāk. Šeit nav vaina sējumu skaitam, kas kopa bija pieci: nē! Grāmata ir sātīga un tā ir jāēd ar baudu. Ir grāmatas ar 16 sējumiem, kuras esmu izlasījis daudz ātrāk. Taču šajā grāmatā ir ieguldīts fantastisks daudzums enerģijas, lai to padarītu iespaidīgu. Neviena filma nebūs tik spēcīga, ja tā tiks radīta par Mārtiņu Freimani. Var jau visādi, bet vai šoreiz to jāpārvērš filmā?

Grāmatu «Mans draugs Mārtiņš Freimanis» ir jālasa lēni. Es to lasīju gadu, lai izdzīvotu viņa dzīves gājumu dažādās emocijās. Pateicoties grāmatai, es atradu grupas «Tumsa» pirmo mūzikas albumu un to noklausījos. Un man parādījās pārsteidzošs jautājums: kāpēc mūsu raidsta-

cijas ir nepelnīti noslicinājušas kādreiz tik skaistos skaņdarbus no šī albuma? Piemēram, dziesma «Karaļnams». Bieži vien pa radio skan tādas dziesmas, no kurām jau rodas tāds kā nogurums. Man šķiet, ka Mārtiņam šis debijas albums ir vispatiesākais no visiem.

Lasot grāmatu par Mārtiņu, es sapratu, ka viņš bija *tāds*, jo viņa dvēsele bija izmisusi un sauca pēc palīdzības. Vienkārši viņš nebija īsti atradis, kā to izdarīt un mēģināja to izmisīgi — kaut kā. Viņam apkārt bija cilvēki, bija viss, bet tai pat laikā nebija nekā. Bija punkts un viss.

Viņam nebija bērnu, kam sacerēt nevis dzeju, bet jau pasakas. Viņam bija bail no palīdzības. Viņš bija nobijies dziļi savā saknē, kam viņš nespēja tikt pāri.

Domāju, ka viņa stāsti, ja Mārtiņš tādus rakstītu, būtu tikpat iespaidīgi kā viņa dziesmas, un būtu apbūruši daudzus.

PATIESĪBA VAI RISKS

Herma Cīrule

Palielinātā drukā iznākusi Kamillas Lekbergas grāmata «Patiesība vai risks». Tapšanas stadijā tā ir arī Braila rakstā.

Viņi ir četri — sava noslēgta kopiena jau kopš bērnudārza laikiem. Mārtiņa, Līva, Maksis un Antons. Un viņu vecāki — savstarpēji ģimenes draugi jau daudzus ga-

dus. It kā... Grezns savrupmāju rajons, izsmalcināts telpu iekārtojums, apkalpojošais personāls... Viss ir... Taču...

Grāmata liek domāt, vai tiešām tas ir nosacījums, lai cilvēks būtu laimīgs.

Ja bērnībā viss šķita vienkārši, tad pieaugot, šiem bērniem rodas noslēpumi, kurus viņi nespēj atklāt cits citam. Jauniešu starpā arī veidojas jūtas, kas vairs nav vienkārša draudzība.

Dominējošie šajā grupā ir Maksis un viņa draudzene Martīna. Līva ir klusa un noslēgta. Martīna mēģina celt savu pašapziņu ar neskaitāmiem selfijiem Instagrammā, jūsmojot par sekotāju skaitu. Nesaudzīgi, bet patiesi skan Līvas vārdi draudzenei:

«Un tu tik čivini, cik viss ir brīnišķīgi un jauki, cik tu esi laimīga, baro savus stulbos Instagram sekotājus ar pilnībā samelotām un nepatiesām bildēm no savas dzīves. Kādreiz man liekas, ka tu pati tam visam tici. Tava dzīve nav nekāds rozīgs, mirgojošs zelts.»

Antons ir gatavs uz riebeklībām un rupjībām, lai iemantotu Makša atzinību. Pat pret Līvu, slēpjot savas patiesās jūtas. Kaut arī Antons nav tāds, par kādu izliekas un uzplaiksnī gan sirdsapziņas pārmetumi, gan kauns, viņš turpina kā tanks braukt pāri citiem. Viņš ir kā suns, kas izpilda saimnieka gribu, raudzīdamies, lai saimnieks būtu apmierināts, par to saņemot kādu laipnību.

Bet varbūt tās ir paslēpes? Paslēpes no dzīves? Šajā vecumā jaunieši vēlas būt pieņemti. Un, ja nu esot viņiem pašiem, atklājot visu, draugi no viņa novērsīsies?

Aiz ārējās maskas katrs nes savu sāpi vienatnē, nespējot to uzticēt cits citam. Baidoties no atstumtības. Jo tas ir viss, kas viņiem ir — viņi cits citam. Vienīgie. Nekā vairāk nav.

Skumjš ir Makša un Līvas dialogs:

««Mēs vienmēr esam bijuši četri.» Līva paceļ roku.

«Jā, vienmēr. Tikai es vairs neatceros, kāpēc.»

«Tāpēc, ka mēs bijām tie visievainotākie. Uz āru labi funkcionējoši, tīri un veseli, bet šeit, iekšpusē, bezgala skumji un sabojāti.»

Antons dzīvo Makša, Līva — Martīnas ēnā. Un nav jau laimīgi arī ne Maksis, ne Martīna.

Gaidot galda klājumu Jaungada svinībām, jaunieši uzsāk spēli «Monopols», ta-

ču ne kā parasti, bet izdomājot savus izpirkšanas noteikumus, likmes — patiesība vai risks. Patiesība — runāt, ko tu nevēlies, risks — darīt, ko tu nevēlies. Un reizēm tas notiek izaicinoši — «Es to varu. Man nospļauties. Esmu pietiekami drosmīgs». Taču tas nav tas, ko viņi vēlas. Atteikšanās netiek pieņemta. Jau sākumā šī spēle rada spriedzi, kas aizvien pieaug, likmes tiek paugstinātas...

Gabaliņu pa gabaliņam tiek drupināts, ko draugi gadiem slēpuši. Makša prasības ir samērā kategoriskas un agresīvas. Vai viņam tas sagādā prieku? Tās dusmas, baiļes, kas laužās no viņa ārā, ir kaut kur jāliek. Viņš nevar ar tām sadzīvot. Vai Antons, pazemojot cilvēkus, jūtas gandarīts?

Tajā pašā laikā Makša ģimenē «tiek uzturēta ideālas ģimenes fasāde». Vecākiem ir svarīgi, cik labi viņi no ārpusē izskatās.

Kaut kas tajā visā šķiet sekls, virspusējs.

Martīnas tētis krāpj sievu ar Antona māti. Martīnas mamma aizmiršanas meklē alkoholā.

Antona tētis, kurš lepni dēvē sevi par veiksmīgu mākli un lepojas ar savu firmu, patiesībā ir uz bankrota sliekšņa un arī pašā mājā viss tik tikko turas kopā, taču remontam nav naudas. Ja pīlārus, uz kā balstās māja, nesalabos, ēka sagraus. Pīlāri kļuvuši veci un nestabili.

Makša tētis ir ģimenes varmāka, kurš regulāri sit Maksi. Vienīgais, kurš aizstāv, paceļot roku pret tēvu, ir vecākais brālis Johans, bet nu viņš ir prom. Pārējie ģimenes locekļi neuzdrošinās. Viņi klusē.

Līvu 15 gadu vecumā izvarojis tēvs.

Var vilkt paralēles ar viņu dzīves pīlāriem, kuri ir tikpat satrunējuši. Aiz ārējā spožuma, izlikšanās un meliem ir tukšums. Nav nekā, uz kā šīs dzīves varētu balstīties.

Ja vecākiem šī izlikšanās padodas dabiski, jo viņi to ir pieņēmuši par normu, tad viņu bērniem tā ir smaga nasta.

Aiz «Viss ir *okey*» un «Nekas nav noticis», slēpjas milzīga spriedze, tāpat, kā «Monopola» spēlē tā kļūst arvien spēcīgāka. Likmes kļūst arvien lielākas. Spēle kļūst aizvien bīstamāka. Gribas, lai to kādā mirklī kāds pārtrauc, kad atļautā un neatļautā robežas kļūst aizvien traukulākas. Spēles un attiecību robežas.

Viņi ir kopā un tomēr katrs pats par sevi.

Makša vēlmē pakļaut, reizēm viņš jūt, ka kļūst līdzīgs tēvam. Kaut arī negribot, tas viņā ienāk it kā nemanot, it kā pats no sevis.

«Tāpēc, ka šī ir faking spēle un tev jādara, kā es tev lieku,» atbild Maksis ar agresīvo balsi, ko viņš tik labi atpazīst un kas viņam pašam riebjas. Šo balsi viņš ir mantojis no tēva un solījis nekad neizmantot. Un tomēr viņš zina, ka šī balss mājā viņā, ka ir reizes, kad viņš to nespēj apturēt. Piemēram, tagad, kad reaģē bez domāšanas.»

Antona rupjība un vēlme cilvēkus pazemot, Martīnas izrādīšanās, Līvas klusēšana...

Svarīgs ir virspusējais. Izliecies, ka tu domā kā citi. Smejies, kad tev gribas kliegt. Tu piespied sevi darīt to, ko tu negribi, kaut reizēm pašam par sevi kauns.

Viņu nespēja pārvarēt sāpes izpaužas kā rupjība pret citiem, nevainīgu cilvēku pazemošana, pārākuma sajūta, agresivitāte. Jo viņu vecāki ir no smalkām aprindām. Šis «smalkums» gan tiek nodrošināts ar naudu. Viņi var atļauties visu. Cilvēki tiek sašķirti vērtīgos un nevērtīgos pēc maka biezuma.

Pienāk atklātības brīdis, kad spriedzi sevī vairs noturēt nevar, kad tā ir kā tāds pārsprādzis balons. Klusētāja Līva neiztur pirmā un tas, ko viņa pastāsta, rada šoku visos. Un tad kā lavīna veļas arī pārējo noklusētais. Kā skaidrs ūdens, kas aizskalo visu netīro. Un neviens nenovēršas, nepagriež muguru. Šī atklātība novel smagu akmeni no viņu pleciem un vieno vēl stiprākām saitēm. Antonam šķita, ka atklātība visu sagraus, taču ir tieši otrādi.

«Antons saprot, ka šajā vakarā viss ir mainījies, nekais vairs nebūs kā agrāk. Un tas ir labi. Nekad agrāk viņš tik dziļi nav mīlējis savus draugus, nav sajuties viņiem tik tuvu. Pārējo stāsti ir briesmīgāki par viņa piedzīvoto.

Par ko viņš īsti dusmojas?»

Īsi pirms Jaunā gada sagaidīšanas jaunieši tiek ar vecākiem: laba vēlējumi, savstarpēji joki, liekulīgas laipnības...

Pēdējās laipnības, pirms...

Jaunieši ir pieņēmuši briesmīgu lēmumu. Šajā mirklī tas šķiet pareizi un vienīgais risinājums.

Domāju: paies gadi. Viņi nobriedīs. Varbūt kādā pamodīsies sirdsapziņa, taču tā jāapslāpē. Viņi — četri ir viens vesels. Neviens nedrīkstēs pieņemt personisku lēmumu, vadoties no sirdsapziņas. Un ar to būs jāsadzīvo. Bet kā sadzīvot? Vai viņi nepieļaus tās kļūdas, ko pieļāva viņu vecāki? Gēni ir spēcīgi...

Vai grāmatas noslēgumā ir tas, ko viņi patiešām izdarīja? Vai arī pieļāvums?

Novēlu lasītājiem lasīt, vērtēt, domāt, izdarīt secinājumus.

The logo for Bazūne, featuring a stylized drawing of a horn or trumpet above the word "BAZŪNE" in a bold, sans-serif font.

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@lnrb.gov.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.